สวทช NSTDA

ชั้นเมล็ดพันธุ์และคำนวณพื้นที่

เตรียมแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์เพื่อใช้ภายในกลุ่ม

ตัดพันธุ์ปน ตรวจสอบแปลงผลิตเพื่อคัดต้นข้าวที่ไม่ตรงตามพันธุ์ออกตามระยะการเจริญเติบโตของข้าว

ระยะกล้า
ความแตกต่างของสีใบ ความสูง หรือเป็นโรค

ระยะแตกกอ
ความสูง สีของต้นข้าวแดง

ระยะออกดอก
สีของรวง ความสูง ทรงกอ

ระยะโน้มรวง
สีของเมล็ด หาง ลักษณะของเมล็ดและรวงข้าว

ระยะก่อนเก็บเกี่ยว (สุกแก่)
สีของเมล็ด หาง ลักษณะของเมล็ดและรวงข้าว

โดยทั่วไปนิยมตัดพันธุ์ปน 3 ระยะ คือ
☑ แตกกอ ☑ ออกดอก ☑ ก่อนเก็บเกี่ยว เพราะสังเกตได้ง่าย

ผลิตเมล็ดพันธุ์

ชั้นเมล็ดพันธุ์	วิธีปลูก	ตัดพันธุ์ปน	เก็บเกี่ยว
คัด พื้นที่ 1 งาน	• นาดำ (ปลูกต้นเดียว)	• ถอนออกทั้งต้น ทั้ง 5 ระยะ	• คนเก็บเกี่ยว เก็บรวง (500-1,000 รวง)
หลัก พื้นที่ 2 งาน	• ปักดำ (ปลูกต้นเดียว) • รถปลูก • นาโยน	• ถอนออกทั้งต้น ทั้ง 5 ระยะ	• คนเก็บเกี่ยว
ขยาย พื้นที่ 1 ไร่	• ปักดำ (ปลูกต้นเดียว) ใช้กล้า x 25,600 ต้น, ระยะปลูก 25 x 25 ซม. • รถปลูก ใช้เมล็ด 10-12 กก./ไร่	2. แตกกอ 3. ออกดอก 4. โน้มรวง 5. สุกแก่ (3 ระยะ)	• รถเกี่ยว = 20 กระสอบ (กรณีมีแปลงเมล็ดพันธุ์หลายชนิด เว้นระยะห่างรอบแปลง 3 เมตร)
จำหน่าย พื้นที่ 10 ไร่ x10	• ปักดำ (รถปลูก) ใช้เมล็ด 10-12 กก./ไร่ • หว่าน ใช้เมล็ด 12-15 กก./ไร่	2. แตกกอ 3. ออกดอก 5. สุกแก่ (3 ระยะ)	• รถเกี่ยว (เว้นแถว 3 เมตร-แปลงติดพันธุ์อื่น = 5 กระสอบ)

การยกระดับคุณภาพเมล็ดพันธุ์ดี

ทำให้พันธุ์บริสุทธิ์ได้ด้วยวิธี ทำให้ได้เมล็ดพันธุ์ที่บริสุทธิ์ตรงตามพันธุ์และพันธุ์ปนลดน้อยลง

- ☑ เพาะกล้าวางรวง
- ☑ ปักดำรวงต่อแถว
- ☑ ปักดำโดยใช้กล้าต้นเดียว
- ☑ ตรวจพันธุ์ปน 5 ระยะ

เมล็ดพันธุ์คุณภาพดี

- ☑ ตรงตามพันธุ์
- ☑ ความบริสุทธิ์ ≥ 98%
- ☑ ความงอก ≥ 80%
- ☑ ความชื้น ≤ 14%

วางแผนการผลิตเมล็ดพันธุ์ ให้ได้จำนวนที่เพียงพอต่อพื้นที่ปลูกในฤดูกาลถัดไป

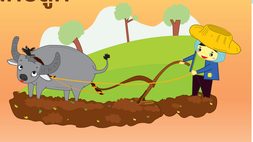

ถ้าต้องการเมล็ดพันธุ์สำหรับปลูกในพื้นที่ 4 ไร่
ใช้เมล็ดพันธุ์เพื่อทำพันธุ์กี่กิโลกรัม ? และใช้พื้นที่แปลงผลิตเมล็ดพันธุ์เท่าไหร่ ?

นาดำ

1 ไร่ ใช้เมล็ดพันธุ์ 3-5 กก.
4 ไร่ ใช้เมล็ดพันธุ์ 20 กก.

ข้าวบางสายพันธุ์ปลูกได้ ผลผลิตประมาณ 500 กก./ไร่

- 1 ไร่ ได้ 500 กก.
- 2 งาน ได้ 250 กก.
- 1 งาน ได้ 125 กก.
- ½ งาน ได้ 75 กก.

ดังนั้นการปลูกข้าวบนพื้นที่ทั้งหมด 4 ไร่ ควรดูแลเป็นพิเศษเฉพาะพื้นที่ ½ งาน เพื่อเป็นแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์

นาหว่าน

1 ไร่ ใช้เมล็ดพันธุ์ 20 กก.
4 ไร่ ใช้เมล็ดพันธุ์ 80 กก.

ข้าวบางสายพันธุ์ปลูกได้ ผลผลิตประมาณ 500 กก./ไร่

- 1 ไร่ ได้ 500 กก.
- 2 งาน ได้ 250 กก.
- 1 งาน ได้ 125 กก.
- ½ งาน ได้ 75 กก.

ดังนั้นการปลูกข้าวบนพื้นที่ทั้งหมด 4 ไร่ ควรดูแลเป็นพิเศษเฉพาะพื้นที่ 1 งาน เพื่อเป็นแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์

* การเก็บเมล็ดพันธุ์ควรเผื่อไว้ 1.5-2 เท่า เพื่อประกันความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง การระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช